

CHAQIRIQQACHA HARBIY TA'LIM YO'NALISHI TALABALARIDA TARBIYAVIY-MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISH

Nazarov Tohir Toshpo'latovich, Buxoro davlat Pedagogika instituti Harbiy ta'lim fakulteti maxsus tayyorgarlik sikli dotsenti.

nazarovtohir560@gmail.com

Annotatsiya: Chaqiriqqacha harbiy ta'lim yo'nalishi talabalarining tarbiya jarayonida xalqimizning asrlar osha yashab kelgan an'analari, urf-odatlar, tili va ruhi negiziga qurilgan milliy mustaqillik mafkurasi umuminsoniy qadriyatlar bilan mahkam uyg'unlashgan holda kelajakka ishonch, ularni Vatanga muhabbat, osoyishtalik va farovonligini anglash, halollik, mardlik va sabr-bardoshlikni adolat tuyg'usini tarbiyalash zarur. Shu sababli tarbiya jarayonini ijtimoiy hayotning ajralmas qismi deb qarash lozim, chunki tarbiyaviy ishlarni olib bormasdan turib jamiyatni, uning rivojlanishini tasavvur qilish qiyin.

Maqolada bo'lajak harbiy ta'lim o'qituvchilarining tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatish, milliy qadriyatimiz va ajdodlarimizning jangovar an'analariga, shu bilan birga, eng zamonaviy talablar va andozalarga mos keladigan armiyamizni barpo etish haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: tarbiya, jangovor ruhiyat, muloqot, ijodkorlik, ko'nikma, faoliyat, kasbiy mahorat, malaka.

ОТДЕЛ ВОЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ ПЕРЕД ПРИЗЫВОМ ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕБНО-ИДЕОЛОГИЧЕСКОГО ИММУНИТЕТА У СТУДЕНТОВ

Назаров Тохир Тошпулатович, Бухарский государственный педагогический институт, Доцент цикла специальной подготовки факультета военного образования.

nazarovtohir560@gmail.com

Аннотация: В процессе воспитания курсантов военного образования перед призывом идеология национальной независимости строится на основе традиций, обычаев, языка и духа нашего народа, живущих веками, в гармонии с общечеловеческими ценностями. , веру в будущее, любовь к Родине, миру и благополучию, необходимо воспитывать чувство справедливости, честности, мужества и терпения. Поэтому образовательный процесс следует считать неотъемлемой частью общественной жизни, ведь трудно представить общество и его развитие без образовательной деятельности.

В статье рассматривается положительное влияние на воспитание будущих преподавателей военного образования формирования нашей армии, соответствующей нашим национальным ценностям и воинским традициям наших предков и в то же время самым современным требованиям и стандартам.

Ключевые слова: образование, боевой дух, общение, творчество, умение, активность, профессиональное мастерство, квалификация.

DEPARTMENT OF MILITARY EDUCATION BEFORE THE CALLING UP FORMATION OF EDUCATIONAL-IDEOLOGICAL IMMUNITY IN STUDENTS.

Nazarov Tohir Toshpulatovich, Bukhara State Pedagogical Institute, Docent of the Special Training Cycle of the Faculty of Military Education.

nazarovtohir560@gmail.com

Abstract: *In the process of education of the students of military education before the call-up, the ideology of national independence built on the basis of the traditions, customs, language and spirit of our people, which have lived for centuries, in harmony with universal values, trust in the future, love for the Motherland, peace and well-being. it is necessary to cultivate a sense of justice, honesty, courage and patience. Therefore, the educational process should be considered an integral part of social life, because it is difficult to imagine society and its development without educational activities.*

The article discusses the positive impact on the education of future military education teachers, the formation of our army that is in line with our national values and the martial traditions of our ancestors, and at the same time, the most modern requirements and standards.

Key words: *education, martial spirit, communication, creativity, skill, activity, professional skill, qualification.*

Kirish. Mustaqillik Vatanimiz tarixida buyuk o'zgarishlar davrini boshlab berdi, million kishilarning o'z kuch-qudratiga ishonchini uyg'otadi, xalq tashabbusiga yo'l ochdi. Istiqlool insonda yashirilib yotgan ijodiy fikr va tuyg'ularni ro'yobga chiqarish imkonini beradigan ijtimoiy tartibni o'rnatdi. Mustaqillik tufayli taqdirimizni, armiyamizni o'z qo'limizga oldik. Ajdodlarimiz doimo Vatan ozodligi va mustaqilligi yo'lida mardonavor kurashlar olib bordi. XIV asr boshlarida Markaziy Osiyodagi ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy ahvol, mug'ullar istibdodining so'nggi bosqichlarida Movarounnahrda o'zaro kurashning keskinlashib ketishi, Chingiziylar o'rtasidagi o'zaro kurashlar va uning oqibatlari, sarbadorlar harakatlari, Amir Temurning Movarounnahrda siyosiy maydoniga kelish shart-sharoitlari masalasiga e'tibor berishimiz lozim.

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari mamlakatimiz tinchligi va osoyishtaligini samarali va ishonchli himoya qilishga qodir bo'lgan tezkor, jangovar qobiliyati yuksak, har jihatdan yaxshi ta'minlangan harbiy sohalarni shakllantirish zarur ekanligini ta'kidlashishimiz lozim.

Qurolli Kuchlarimizda amalga oshirilayotgan harbiy islohotlar oldimizda keng qo'lamli va o'ta mas'uliyatli vazifalarni qo'ydi. Ularni hal etish uchun yuksak aql-idrok va kuch-quvvat zarur, bizning yetarli darajada katta hamda murakkab harbiy mexanizmimizda barcha bo'g'inlarida uyushqoqlik va tartib intizomni yanada yuksaltirish lozim, yakkaboshchilikni mustahkamlash va qo'shinlarga rahbarlik qilishni yaxshilash kerak, qism va bo'linmalarda jangovar shaylikni eng yuqori darajaga ko'tarmoq lozim.

Tarixiy an'ana va tajribalardan ma'lumki, ta'lim-tarbiya doimo muayyan jamiyat va tuzum yuritgan siyosat, o'z oldiga qo'ygan vazifa va maqsadlar asosiga qurilgan.

Tarbiya - yosh avlodni muayyan maqsad yo'lida har tomonlama o'stirish, uning demokratik ongi va xulq-atvorini tarkib toptirish jarayonidir. Yosh avlodni tarbiyalash masalalari doimo mustaqil jamiyatimizning diqqat markazida turadi[1].

Buyuk mutafakkir Avloniy ta'kidlaganidek, "Tarbiya - biz uchun yo hayot, yo mamot; yo najot, yo halokat; yo saodat, yo falokat masalasidir". Undan ma'lum bo'ladiki, inson tarbiyani hayotdan, tabiatidan va jamiyatdan o'ziga jalblab oladi. Inson hayotga keldi, hayot uchun kurashadi va uni hayot tarbiyalaydi.

Tarbiya ta'lim berish bilan mustahkam aloqada bo'lgan holda, o'ziga xos qonuniyatlarga ham egadir. Ta'lim va tarbiya yagona jarayondir. Lekin ular bir-biriga aynan o'xshash emas. Ta'lim va tarbiyaning birligi, avvalo, ularning maqsadining umumiyligidan iborat. Bir butun pedagogik jarayonida ta'lim doimo tarbiyaviy vazifalarni, tarbiya esa hayotni bilish, unga tayyorlanishdek mas'uliyatli vazifani bajaradi.

Tadqiqot obekti. Tarbiya maqsadini belgilashda jamiyat talablari, davr nafasi, milliy xususiyatlar asos qilib olinadi. Tarbiyaning maqsadi har tomonlama kamol topgan-mukammal inson shaxsini tarbiyalashdir. Chaqiriqqacha harbiy ta'lim yo'nalishi har bir talabalari ana shu maqsadlardan kelib chiqib, tarbiyaviy ishlarning vazifalarini belgilaydi, uning mazmunini aniqlaydi, hamda qo'mondon (rahbariyat) lar ish sharoitini hisobga olgan holda harbiylarni tarbiyalashning shakl va uslublarini tanlaydi. Ta'limning asosiy vazifasi talabalarni bilimlar bilan qurollantirish bo'lsa, tarbiyada talabalarni ta'lim muassasasida, jamiyatimizda qabul qilingan axloq-odob qoidalariga mos keladigan e'tiqodning axloqiy malaka va ko'nikmalarini, ehtiyoj va intilishlarini tarkib toptirishdan iboratdir.

Insoniyat paydo bo'lgandan boshlab, odamlar u yoki bu shakl va mazmunda farzandlari tarbiyasi bilan shug'ullanganlar. O'sha davrda bu jarayon ba'zan ongli va ba'zan esa, ongsiz ravishda kechgan bo'lishi mumkin. Ular davrlar o'tishi, hayot va turmushning murakkablanishi natijasida tobora chuqurroq va keng ma'no kasb eta borgan.

Inson asosan ikki yo'l bilan tarbiya topishi mumkin:

1. Birovlarning bevosita ta'siri, ya'ni o'rgatishi, shuningdek, donolar fikrlari, o'g'itlari va asarlarini o'qish orqali;
2. Inson o'zining fikrlashi, odamlar xatti-harakatidan, qilgan va qilayotgan ishlaridan tegishli xulosalar chiqarib olish, eng qudratlisi-tafakkuri vositasida tarbiyalanishi mumkin.

Shaxsning o'sishi va tarbiyasi uning faoliyati jarayonida amalga oshiriladi. Tarbiya berish deganda ko'p olimu fuzalolar faqat bolaga tarbiya berishni tushunadilar. Bizningcha, bu tushunchaga boshqacha qarab, tarbiyaga faqat bolalar emas, balki kattalarni ham jalb qilishimiz kerak.

A.S. Makarenkaning tushunchasiga qaraganda, bolaning tarbiyasi tug'ilgan kundan boshlanadi, balkim, har holda bu tushuncha Ovrupa pedagogikasiga, qarashlariga, ijtimoiy-iqtisodiy tamoyillariga taaluqlidir. Ammo bizning milliy pedagogikamizning qarashlariga qaraganda, bolaning tarbiyasini hayotga kelgan vaqtdan-ya'ni onaning bag'rda bo'lgan paytda tarbiyalash kerak.

Tarbiya davomida tarbiyalanuvchining qarashlari, hayotiy nuqtayi nazarini asta-sekin tarbiya topib boradi. U harbiylarning xulq-atvori hamda tevarak atrofidagi muhitning xilma-xil ta'sirlariga uning munosabatlarini belgilaydi.

Harbiy ta'lim fakulteti sharoitida talabalar bilan ta'lim-tarbiya yoshlar bilan ishlash bo'yicha o'rinbosar tomonidan amalga oshiriladi. Ular tarbiyani jamiyatning maqsadi hamda vazifalariga muvofiq ravishda tashkil etadilar. Unda tarbiyachi va tarbiyalanuvchi so'zlari aynan ishlatilmasa-da, ularning burch vazifalari aks etgan.

O'qituvchi o'qituvchining ta'lim-tarbiya sohasidagi faoliyatida erishishi lozim bo'lgan barcha ijobiy natijalari uning o'quvchilar bilan jonli va erkin muloqotni to'g'ri tashkil etishi muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi so'z san'atining cheksiz qudrati asosidatalabalarga tarbiyaviy ta'sir ko'rsatadi, har bir mashg'ulotni samarali tashkil etib olib boradi, talabalar bilan so'zlashishni biladi, tarbiyaning suhbat, ma'ruza, hikoya qilish kabi usullaridan o'rinli foydanadi. Ta'lim-tarbiya jarayonida talabalar bilar qizg'in muloqotni amalga oshiradi¹.

Tarbiya shaxsni maqsadga muvofiq takomillashtirish uchun uyushtirilgan pedagogik jarayon bo'lib, harbiylarning shaxsiga muntazam va sistemali ta'sir etish imkoniyatini beradi. Tarbiya jarayoni o'zaro bog'liq bo'lgan ikki faoliyatni o'qituvchi va talabalarining faoliyatini o'z ichiga oladi.

Shu bilan birga O'rta Osiyoda yashagan allomalar yosh avlodni o'qitish va tarbiyalash, shuningdek tarbiyachini faoliyatiga doir ta'limotlarni ham yaratganlar.

Shayx Muslihiddin Sa'diy Sheroziyning "Guliston" asarining Tarbiyaning ta'siri bayonida deb nomlangan yettinchi bobida tarbiyashunoslik ilmi, tarbiyasining odobini muhim qonun-qoidalari qiziqarli hikoyatlar shaklida bayon etiladi.

Tarbiya jarayoni o'z-o'zini tarbiyalash bilan mustahkam bog'langan. O'z-o'zini tarbiyalash harbiylarning o'z shaxsini o'zgartirishiga qaratilgan faoliyatidir. O'z-o'zini tarbiyalash to'g'ri tarbiya berish bilan birga sodir bo'ladi va ayni vaqtda to'g'ri tarbiya natijasi hisoblanadi. Tarbiya jarayonida talabalar o'zlarini tarbiyalaydilar, kamolga yetkazadilar, o'z ustlarida mustaqil ishlaydilar, o'z harakatlarini, shaxsiy sifatlarini ijobiy tomonga o'zgartirishga harakat qiladilar[3].

Qo'llanilgan metodlar. Ayni vaqtda tarbiya mazmunining ko'p qirraligi va kengligi tufayli tarbiya metodlari ham xilma-xil bo'lib, muayyan sharoitda ularda qaysi birini tanlash va qo'llash o'qituvchi bilan talaba o'rtasida vujudga keladigan munosabatlarga, tarbiyaning qaysi sohasi hal qilinayotganligiga ayni vaqtda vujudga kelgan vaziyatlar bog'liqdir.

Tarbiya metodi ham ta'lim metodi kabi yolg'iz o'qituvchi va tarbiyachilar faoliyatinigina emas, balki talabalarining aktiv faoliyatini ham o'z ichiga oladi. Obyektiv dunyoni bilish, nazariyada nimani o'rganish va o'rgatish kerak, kimni va qanday tarbiyalash lozim degan masalalar mavjud bo'lib, ular o'zaro uzviy bog'liqdir.

Pand nasihat yo'li bilan tarbiyalash metodi. Uni fikriga talabani pand-nasihat yo'li bilan tarbiyalash ota-onadan va tarbiyachilardan katta mas'uliyatni talab qiladi. Chunki talabalarga pand berish uchun har bir ota-ona yoki o'rgatuvchi tarbiya turlariga

---

¹ <http://erus.uz/index.php/er/article/view/5355/6284>

doir pandlarni bilish qobiliyatiga ega bo'lishlari zarur. Ammo shuni eslatish lozimki, agar pand-nasihat g'arazdan tashqari bo'lsa shaxsni tarbiyasiga ta'sir ko'rsatadi.

Shaxsiy ibrat metodi. Bizga ma'lumki, tarbiyachi o'zi tarbiyalangan bo'lishi kerak. Harbiylarga nisbatan har bir ishlatadigan tarbiya tamoyillari tarbiyachining o'z faoliyati talabga javob bera oladigan holatda bo'lishi shart. Harbiylar tarbiyasida ibrat-namuna metodning ahamiyati kattadir. Shaxsiy ibrat yoki namuna metodi harbiylarni taqlidchanlikka asoslanadi. Taqlid boshqalarning xulq-atvorini, yurish-turishini ongli yoki ixtiyorsiz ravishda takrorlash deb bilamiz. Odatda harbiylar o'z yaqinlari, tevarakatrofdagi kishilarning (ota-onalari, opa-akalari, kattalar, ustozlar va hokazo) xulq-atvorini va xatti-harakatlarini kuzatib boradilar, ularga taqlid qiladilar.

Maqtov-tavsif metodi. Bu metod yosh xususiyatlariga bog'liq bo'lib, har qanday yoshdagi insonlarga xosdir. Xususan talabalarni bilish darajasini yuqori darajaga ko'tarib, havasmandlik doirasini shakllantirishda, tarbiyaga doir xatti-harakatlarini, muammo-munosabatlarini o'zgartirishda katta yordam ko'rsatadi.

Talab va jazo metodi. Bu metod oldingi metodlardan farq qiladi. Talab-harbiylarni yaxshi xulqga, ijobiy xatti-harakatga undovchi turtki bo'lib xizmat qiladi, jazolash esa-nomaqbul harakatlardan tiyib qoladi yoki xulqidagi salbiy tomonlarni yo'qotishga yordam beradi. Har qanday tarbiya metodini qo'llaganda konkret pedagogik sharoit, talabaning holati, jamoadagi kayfiyat hisobga olinadi. Aks holda ko'pgina holatlar sodir bo'lishi mumkin.

Olingan natijalar va ularning tahlili. O'z-o'zini tarbiyalash shaxsda tanqidiy qarash paydo bo'lishi bilan boshlanadi. Ammo bunda tanqidiy mulohaza boshqalar xulqiga, o'rtoqlarining faoliyatiga nisbatan emas, balki o'z xulqi va xarakteriga, o'z bilim va o'zlashtirishiga nisbatan bo'lsagina o'z-o'zini tarbiyalashga xizmat qiladi. Bunda harbiylarda o'zini idora qilish, o'z harakatlari va qilmishlarini nazorat qilish, tahlil qilish imkoniyati shakllanib boradi. O'z-o'zini tarbiyalashda muvafaqqiyatga erishish uchun askar o'zining xulqini to'g'ri baholash qobiliyatini o'stirish, o'zi uchun axloqiy ideal tanlash istagini vujudga keltirish kerak.

Ba'zan o'zini-o'zi tarbiyalash ishga yomon sifatlarining (masalan: ikki yuzlamachilik, manmanlik, bag'ritoshlik, berahmlik) tarkib topishiga qaratilishi ham mumkin. Bugungi kunda bizning oldimizda turgan eng asosiy vazifa-harbiylarning iymon-e'tiqodini mustahkamlash, irodasini baquvvat qilish, ularni o'z mustaqil fikriga esa barkamol insonlar qilib tarbiyalashdan iboratdir.

Shuning uchun bizning asosiy vazifalarimizdan biri vatanparvarlik, insonparvarlik va milliy g'ururni yoshlar dunyoqarashiga singdirishdan iboratdir. Ba'zan harbiylarning o'qishga, mehnatga, yashash va atrof-muhitga nisbatan loqaydligi o'ylandirib qo'yadi. Vatan, xalq, jamiyat ravnaqi yo'lida mehnat qilmasdan, yengil-yelpi hayot kechirayotgan yoshlarimiz ham borligini tan olishimiz kerak.

Ajdodlarimiz yaratgan asarlar tarkibida tarbiyaning nazariyasini ifodalaganlar. Uning sababi usha davrda Sharq tanlanish arafasida inson muammosi ma'naviyat sohasidagi asosiy masala bo'lgan. Shuning uchun ham ta'lim-tarbiya masalalariga katta e'tibor berilgan.

Ma'rifiy risolalarida asosan shaxsning rivojlanishini nazarga olib tarbiyaning nazariy va amaliy masalalari tahlil etilgan. Farobiy, Abu Ali Ibn Sino, Yusuf Xos Hojib,

Ahmad Yugnakiy, Tusiy, Davvoniy, Koshifiy, Kaykovus, Sa'diy, Jomiy, Navoiylarning "Fozil odamlar shahri", "Baxt saodatga erishuv haqida", "Axloq haqida risola", "Ishq risolasi", "Qatadg'u bilig", "Axloqi Nosiriy", "Axloqi Jaloliy", "Axloqi Muhsiniy", "Hibbat-ul-haqqoiq", "Qobusnoma", "Guliston", "Bo'ston", "Mahbub-ul-qulub" kaba ta'lim va tarbiyaga oid asarlari inson shaxsini, ma'naviyatini shakllantirish va rivojlantirish muomalalariga qaratilgan va katta ahamiyatga ega bo'lgan.

Shunday an'analarimiz bo'lishiga qaramay ba'zi hollarda ota-onalarni, ustozlarni behurmat qilish, ularni xo'rlash, qarovsiz qoldirish singari xudbin holatlarni uchratib turamiz. Bunday holning uchrashi o'zbek milliy odatlariga, sha'niga, qadriyatlariga dog' hisoblanadi.

O'g'ri, qimorboz, giyohvand, ishga layoqatsiz, dangasa, noqobil kishilar qayerdan kelib qoladilar?

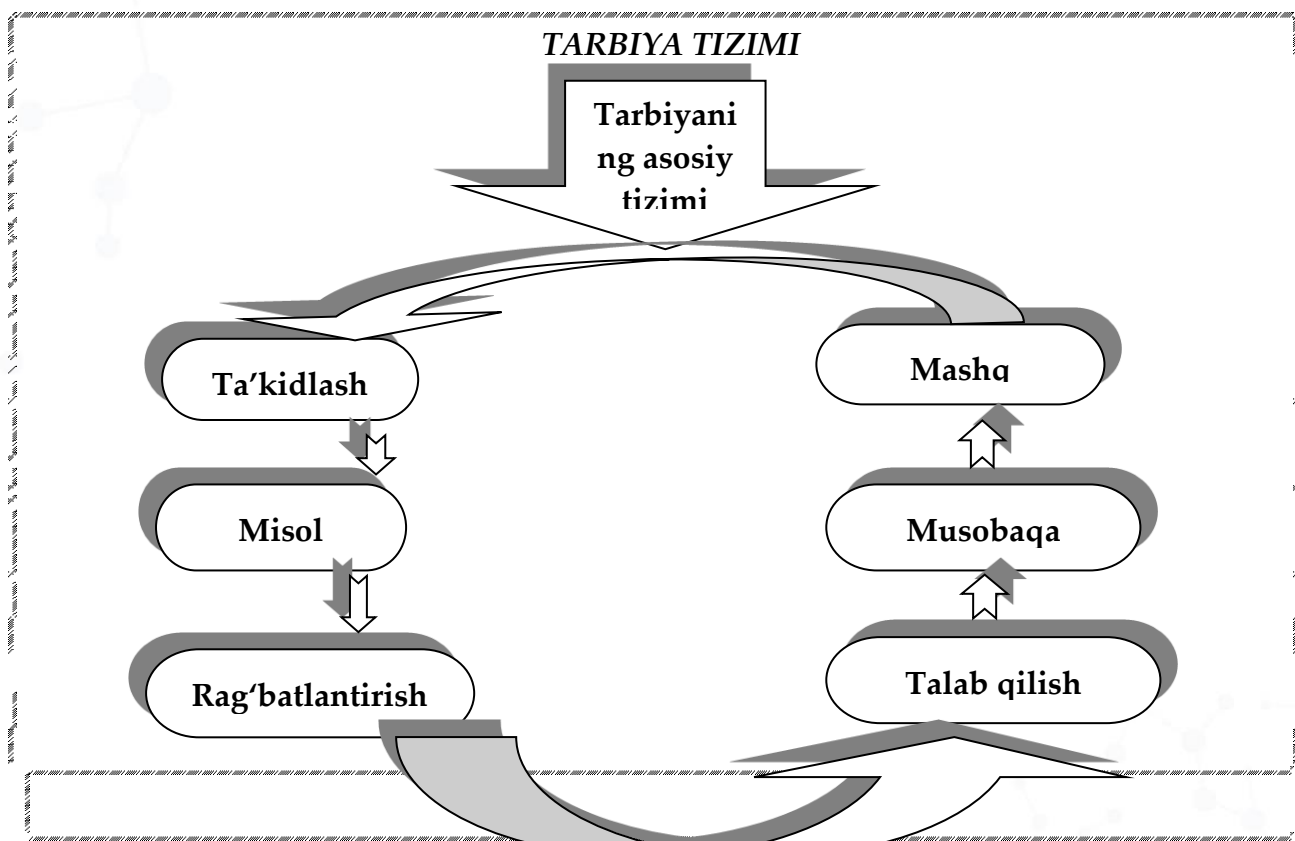
Ular ona qornidan shunday bo'lib tug'ilmaydilar-ku? Spirtli ichimlik ichgan, giyohvand bo'lgan, ota-onalardan nogiron tug'ilgan bolalarga nima deyish mumkin?

Buning sababi juda ko'p, oqibati esa juda yomon. Buning uchun bir necha mavzularda munozaralar tashkil qilish kerak.

Asosiy mavzu qilib: "qahramonlikni siz qanday tushunasiz?" mavzusi bo'yicha o'tkaziladigan munozara.

Munozaradan ko'zlangan maqsad:

Talabalarda qahramonlarga, tinch hayot kechirishimizga o'z hissasini qo'shgan insonlarga bo'lgan hurmat-e'tiborni oshirish, ularga nisbatan hurmat-e'tiborli bo'lishga o'rgatish.

1-Rasm. Tarbiyaning asosiy tizimi

Ilmiy yangiligi. Shu ma'noda, Harbiy ta'lim muassasamizda sog'lom ma'naviy muhitni yaratishda milliy istiqlol g'oyasini tarbiyalashda ta'lim-tarbiya ishlariga alohida e'tibor berish, harbiy-tayyorgarlik jarayonini ilg'or texnik va texnologik vositalar, yangicha usul-uslublar asosida tashkil etish, harbiy xizmatchining intellektual mezonlari va yo'nalishlarini takomillashtirish yo'lida boshlangan ishlarimizni izchil davom ettirishimiz shart.

Bugungi kunda harbiylarda sog'lom-ma'naviy muhitni yaratish va milliy istiqlol g'oyasini talabalar ongiga singdirishning quyidagi pedagogik omillari mavjuddir:

- talabalarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida milliy ong, ijtimoiy, siyosiy iqtisodiy, ma'naviy tarbiyaviy masalalaridan Vatan va millat oldidagi fuqarolik burch hamda vazifalarni bajarishga tayyorlash;

- talabalarda yuksak ma'naviyatni shakllantirish, ularni davr talablari, onayurtimiz, xalqimiz manfaatlariga javob bera oladigon fazilatlarini to'g'ri belgilab, tashabbus bilan qiyinchiliklarni yenga olish ruhida tarbiyalash;

- ularda ma'naviy merosimizga ehtirom ruhini tarbiyalash, tariximizni mukammal o'zlashtirish, ma'naviy qadriyatlarni qayta tiklash jarayonida faol ishtirokni ta'minlash;

- talabalarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va milliy qadriyatlarimizni e'zozlashga o'rgatish maqsadida turli-tuman harbiy va fuqarolar mudofaasiga oid musobaqalar o'tkazish;

- talabalarda axloqiy va estetik tarbiyani shakllantirish;

- talabalarda milliy tilga hurmatini tarbiyalash bilan bir qatorda boshqa tillarni o'rganishning ahamiyatini tushuntirish;

- talabalarining ma'naviy-axloqiy tarbiyasini ta'minlashga ko'maklashadigan muqaddas kitob qur'oni Karim, Hadisi Sharif, al-Buxoriy, at-Termiziy, Shayxnajmiddin Kubro, az-Zamaxshariy, Bahouddin Naqshband singari ulamoyufuzalolarning mo'tabar asarlarini o'qitish va o'rgatish.

Yurtimizda tinchlik, osoyishtalik va farovonlikni saqlashga intilish uchun harbiylarning mustaqillik sharoitlarida demokratiyaning sharqona an'analari rivojlanishini tushunish, ularda jamoatchilik fikrini hurmat qilish, uzoqni o'ylab ish tutish, ehtiros va hissiyotlarga berilmaslik, har qanday og'ir vaz'iyatda o'zini tuta olish madaniyatini shakllantirishga katta e'tibor berish zarur.

Tinchlik, ahillik, osoyishtalik barqaror bo'lgan joydagina taraqqiyot bo'lishi, inson o'z orzu-umidlariga yetishi mumkinligini yoshlar anglashi vatanparvarlik e'tiqodining burch, mas'uliyat darajasiga ko'tarilishiga olib keladi.

Talabalarni har tomonlama barkamol insonlar qilib tarbiyalashda ularning bo'sh vaqtlarini samarali tashkil qilish muhim omil hisoblanadi. Mustaqillik sharofati bilan ajoyib milliy an'analari, urf-odatlar, marosimlarni tiklash, boyitish, hayotga joriy etish uchun keng imkoniyatlar yaratildi. Harbiylashtirilgan xizmatchilar uchun yetuk va barkamol kadrlarni yetishtirib berish, ularda Vataniga, xalqiga, Prezidentga sadoqat, yuksak, nodir, yuksak ma'naviy, madaniy hamda insoniylik fazilatlarini kamol toptirish, mamlakat qudratini oshirish, fuqarolar

osoyishtaligini kafolatlashga xizmat qiladi. bunday tarbiyani berishda harbiy vatanparvarlik g'oyalari muhim o'rin tutadi.

Xulosa. Shunday qilib, tarbiyalash, o'z-o'zini tarbiyalash va qayta tarbiyalash jarayonlari o'zaro mustaqil bog'langan bo'lib, inson shaxsini tarkib toptirishning bir butun jarayonida doimo bir-biriga ta'sir o'tkazadi.

Tarbiya jarayonida tarbiyachi o'rnak bo'lgulik voqea va hodisalarni so'zlab beradi, hikoya qiladi, tarbiya berilayotgan soha bo'yicha o'gitlar, nasihatlar qiladi, yo xud ramziy, timsoliy til bilan gapiradi. Tarbiyachi aksariyat hollarda xalq og'zaki ijodi va badiiy ijod namunalaridan foydalaniladi.

Xullas tarbiyachi harbiylarni imkoniyatini, bilimi, iqtidori, iste'dodi, malakalari doirasida tarbiyalaydi. Lekin ular tarbiyachi uchun yetarli emas. Tarbiyachi tarbiya boshidan oldin, o'zi tarbiyalangan, axloq-odobli, xush xulq-atvorli, umuman olganda, o'zi o'rnak bo'ladigan darajada bo'lmog'i lozim. Uning bergan saboqlari bilan qilgan ishlari mos kelishi zarur. Shundagina tarbiyachi qo'l ostidagilariga ta'sir qila oladi, ishlari unumli va samarali bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. A. Satib-aldiyev, A. Karimjonov. Harbiy Pedagogika O'quv qo'llanma. Toshkent 2004-yil.
2. Tolipov O', Ro'ziyeva D., Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma. "Innovatsiya-Ziyo" nashriyoti. Toshkent 2019-yil.
3. Xoliqov A Pedagogik mahorat. Darslik. "Iqtisod-Moliya" nashriyoti Toshkent 2011-yil.
4. Yo'ldoshev O'.J., Umumiy pedagogika. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2017 y

INTERNET SAYTI:

1. <http://erus.uz/index.php/er/article/view/5355/6284>